

ЈОВАНКА СТОЈЧИНОВИЋ НИКОЛИЋ

НИЗ ЖИВОТ

НИЗ ЖИВОТ

Мој отац би, док сам још била дјевојчурак (можда једва девет, десет година), свакодневно, водећи ме за руку, силазио до потока, иако је била велика низбрдица испод које се налазио дубоки и бистри вир, стално понављао дио приче, као својеврсни ритуал, говорећи ми:

– Видиш, чини се пут у низине лако савладив, као безазлено кретање (низ живот), али довољно је само једно проклизавање преко опалог лишћа, или погрешан корак, па да се стрмекнеш и тијело изложиш опасности и размишљању како да се подигнеш и наставиш даље...

Увијек сам се питала зашто са толиком опрезношћу силази, и зашто је тек мало надода када се враћа истим путем, узбрдо. Какве ли то замке спремају: отац, пут, или можда живот? Уобицајено, скоро свакодневно је имао сличан начин живљења, али и разговора. Када се враћамо кући, при застајкивању није пропуштао да ми каже:

– Када идеш узбрдо, замисли да корачаш преко уског моста, једва за двоје, разапетог над провалијом, да је испод бучна вода у којој су на самом дну камене громаде са назубљеним и шиљатим израслинама испод саме површине воде. Упамти, ни вода не зна чије је очи стријељају. Зато она свој живот брани туђим.

Ћутала сам... Отац застаде и као да ме не примјећује, само подиже поглед у небеса и приупита:

– Чујеш ли ме?

За сваки случај, додаде ми своју руку, а другом пређе преко моје косе, гледајући како се у мојим очима цакли вир, та мрвица бистрине која нас веже за живот.

ПОКУШАЈ

У хитну амбуланту Дома здравља, у оближњем градићу, у пратњи дјечачића уђе жена средњих година, танка у струку, али мршавија од манекенке, само јој ход личи судбини жене у позним годинама. А и поглед јој је празан, примјетно уплаканих очију, да је сви у чекаоници пуштају да прође, сажаљиво је посматрајући, продубљујући тишину ионако ошамућену од слабе циркулације ваздуха у чекаоници.

Медицински техничар принесе јој столицу, узимајући је под руку и помажући јој да сједне, примијети да она не испушта дјечакову руку из своје. Из љекарске собе са слушалицама око врата невољно излази љекар и не обраћајући пажњу на жену кроз зубе проциједи:

– Лезите на кревет госођо да вас прегледам!

Жена нити проговара, нити сједа на столицу, нити лијеже на кревет, само се полагао њише као да стоји на туђим ногама, држећи полутвореним уста, као да жели да се ослободи гадног осјећаја плувачке. Све вријеме и љекар је помало узнемирен и нешто тражи гурајући руке у цепове. Онда раскопча мантил и настави један по један цеп да изврће чудећи се како га обмањују властити цепови и помало збркано опет се огласи обраћајући се напола пресамићеној жени:

– Лезите на кревет и распремите се да вас прегледам, какви су проблеми?

– Хоћу, хоћу! – одговори жена – када ме нико у кући, ни чељад ни супруг не примјећују и не гледају, бар ми ви овдје напишите дијагнозу да знају да сам жива. А страшно је данас бити жив са својом главом на рамену.

Љекар је вртио главом, нервозно провлачећи прсте кроз косу, чекајући да се мршава жена ослободи одјеће. Зазвонио је телефон у љекарској соби.

– Да! Јави се љекар реским гласом. – Нисам могао да пронађем цедуљицу гдје сам записао дијагнозу ваше супруге. Управо је сада на столу, идем да је погледам.

– Докторе, остатак таблета бромазепама је у мом цепу, реците јој да се убудуће узалуд не излаже опасностима, комшиница ми је рекла да код ње више немам мјеста, док не рашчистим са женом. Молим вас, да вас више из даљине не убјеђујем, спасите је, нисам обучен за улицу, знам како је оставити нешто незавршено!

Жена, слушајући разговор, покуша да се прибере, држећи за руку најмлађег сина, изустити:

– Реците му да сам мртва, па ми онда исперите желудац!

ЦРНА РУПА (СУДЊИ ДАН)

Сасвим случајно, мимоилазећи се са омањом женом, поприлично мршавом и спорих корака, чух једва жив глас:

– Добро јутро!

Отпоздрављајући, тако се и зауставих. Приђем јој ближе уз извињење да је нисам препознала, иако је помјерила маску са мршаваг и видљиво измученог лица. Мисли ми се двоструче док покушавам да се присјетим или да бар по боји гласа одгонетнем с ким сам се сусрела.

– Ја сам само огромна црна рупа! – жена ће, одмјеравајући ме од главе до пете. Глас јој је био с тугаљивим призвуком, тих и једва чујан, није остављао могућност да му чак и боју препознам. Ћутим, јер не знам шта да јој кажем, с времена на вријеме отпоздрављајући пролазнике. Док смо нас двије причале, повремено се од мене удаљавала и не примјећујући од наизмјеничног и спорог тапкања ногама, мада је тапкање одавало да је под великим теретом. А ја, никако нисам могла да склоним сумаглицу бачену преко њеног лица, осјећајући нелагодност што избегавам одговоре било које врсте.

Ето, човјека понекад сустигну тренуци које једноставно није могуће избећи. Стигла сам кући и распредила ствари осјећајући се потиштенom и празном што је иза мене на улици, тик уз пјешачки прелаз, остала мршава и исцрпљена жена и даље сама и напуштена, јер са мном није могла да подијели ни дјелић разговора. Био је то њен монолог у метежу мојих напора да је препознам; не и мојих средњих година, јер немају карактеристике заборавна ни деменције.

Кћерка, скидајући патике пред улазним вратима, са прага, огласи се:

– Мама, јеси ли стигла?

– Да, стигла сам! – одговорих, осјећајући још увијек како ми се преко лица и очију вуче сјенка жене.

– Једва сам препознала тета Борку, баш се уполовила. Видјела сам вас код пјешачког прелаза, а вољела сам да нисам.

Као да ми кћеркине ријечи одмах одшкринуше врата присјећања, надовезах се на разговор.

– И ја! – откако јој је син тако млад изненада преминуо, кажу да и она чека судњи дан.

ЧЕЛО (УЛИЦА)

Ишли смо улицом узбрдо и све ми се чинило да и улица корача и да нас надгорњава; колико год смо се трудили да изједначимо кораке с њом, бјеше немогуће. Да нисам у једној старој, добро трошној кући видјела дјечака како сједи подбочен о прозорску даску и гледа преко нас у даљину, не бих знала зашто ми све служи чело.

Окренула сам главу према дјечаковом погледу, убијеђена да је негдје високо у небеском сивилу. Спотакла сам се и челом ударила о ивичњак давно асфалтираног пута.

Чворуга се брже увећавала него што сам схватила да чело не служи да се по њему само лупета(м) шакама.